

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Факультет ветеринарної медицини
“04” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**
“Паразитологія та інвазійні хвороби тварин”

Галузь знань 21 “Ветеринарна медицина”

Спеціальність 211 “Ветеринарна медицина”

Освітня програма “Ветеринарна медицина”

Факультет (ННІ) ветеринарної медицини

Розробники: д.вет. н., доцент Гончаров С. Л., д.вет. н., професор Сорока Н. М.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2025 р.

Опис навчальної практики “Паразитологія та інвазійні хвороби тварин”

Паразитологія – комплексна наука, яка вивчає зоопаразитів, спричинені ними захворювання і заходи боротьби з ними. Це одна з основних клінічних дисциплін, яка формує спеціаліста ветеринарної медицини. Основна роль дисципліни – засвоїти будову і розвиток збудників інвазійних хвороб і лікувально-профілактичних заходів в господарствах різного спрямування. Основну увагу звернено на зоонози – хвороби спільні для людей і тварин.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	211 “Ветеринарна медицина”	
Освітня програма	“Ветеринарна медицина”	
Характеристика навчальної практики		
Вид	обов’язкова	
Загальна кількість годин	30	
Кількість кредитів ECTS	-	
Кількість змістових модулів	-	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Захист звіту	
Показники навчальної практики для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3,4	
Семестр	6,7	
Лекційні заняття	- год.	год.
Практичні, семінарські заняття	год.	год.
Лабораторні заняття	- год.	год.
Самостійна робота	- год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	30 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної практики

Метою навчальної практики з дисципліни «Паразитологія та інвазійні хвороби тварин» є набуття практичних знань з діагностики, лікування та профілактики здоров’я тварин за інвазійних хвороб, отримання практичних навичок у проведенні протипаразитарних заходів у різних тваринницьких господарствах (приватних, державних), в тому числі зоологічних парках, віваріях та підготовка студента до самостійної практичної роботи.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності

СК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК 5. Здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

СК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

СК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Компетенції першого дня (КПД):

КПД 1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

КПД 2. Розуміти методи наукових досліджень, внесок фундаментальних і прикладних досліджень у науку та реалізацію принципу 3Rs (Replacement, Reduction, Refinement - Заміна, Скорочення, Удосконалення).

КПД 4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.

КПД 9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.

КПД 10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини

КПД 12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

КПД 19. Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.

КПД 20. Надавати невідкладну і першу медичну допомогу тваринам поширених видів. Розставляти пріоритети та розподіляти ресурси відповідно до кожної конкретної ситуації.

КПД 22. Збирати, зберігати та транспортувати зразки, обирати відповідні діагностичні тести, здійснювати інтерпретації та мати розуміння щодо обмеження результатів тестів.

КПД 25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.

КПД 27. Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.

КПД 35. Проводити передзабійний огляд тварин, що використовують у харчових цілях, звертаючи увагу на аспекти благополуччя, записувати спостереження, відбирати зразки тканин після забою, зберігати і транспортувати їх для проведення досліджень.

КПД 36. Проводити інспекцію харчових продуктів і кормів для правильного визначення умов, що впливають на якість і безпеку продуктів тваринного походження, включаючи пов'язані з ними харчові технології.

КПД 38. Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 5. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

ПРН 18. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

2. Програма та структура навчальної практики

№ п/п	Назва теми	Кількість годин				
		Тижні	Всього	Лекц.	Ауд.	Сам.
1.	Тема 1. Правила відбору, упаковки та пересилки матеріалу для паразитологічних досліджень. Загальна схема та порядок паразитологічних досліджень. Методи посмертної діагностики паразитарних хвороб тварин.	-	6	-	6	-
2.	Тема 2. Гельмінтоовоскопічні та гельмінтоскопічні методи досліджень. Методи кількісного та якісного визначення гельмінтів. Методи досліджень об'єктів навколишнього середовища та проміжних і додаткових хазяїв збудників інвазійних хвороб.	-	6	-	6	-
3	Тема 3. Гельмінтоларвоскопічні методи досліджень. Спеціальні методи досліджень за гельмінтозів тварин. Особливості ветеринарно-санітарної експертизи за хвороб паразитарної етіології. Особливості профілактичних та лікувальних обробок тварин за гельмінтозів.	-	6	-	6	-
4.	Тема 4. Особливості діагностики хвороб, спричинених членистоногими. Методи акарологічних досліджень. Диференціальна діагностика акарозів та ентомозів тварин. Особливості проведення лікувально-профілактичних обробок тварин за арахноентомозів.	-	6	-	6	-
5.	Тема 5. Особливості діагностики хвороб, спричинених найпростішими. Методи досліджень за різних збудників хвороб спричинених найпростішими. Диференціальна діагностика протозоозів тварин. Особливості проведення лікувально-профілактичних обробок тварин за протозоозів.	-	6	-	6	-
Усього годин			30	0	30	0

3. Методи та засоби діагностики результатів навчання:
(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- захист звіту

4. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (метод справ, лабораторна робота);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анутовання, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань).

5. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

5.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Навчальна практика 1. Правила відбору, упаковки та пересилки матеріалу для паразитологічних досліджень. Загальна схема та порядок паразитологічних досліджень. Методи посмертної діагностики паразитарних хвороб тварин.	Обґрунтовувати спосіб відбору, консервації та транспортування матеріалу; виконувати повну схему паразитологічного дослідження, враховуючи вид паразита і локалізацію у організмі хазяїні.	20
Навчальна практика 2. Гельмінтоовоскопічні та гельмінтоскопічні методи досліджень. Методи кількісного та якісного визначення гельмінтів. Методи досліджень об'єктів навколишнього середовища та проміжних і додаткових хазяїв збудників інвазійних хвороб.	Застосовувати методики якісного та кількісного гельмінтоовоскопічного дослідження; діагностувати ступінь інвазії у тварин і об'єктах навколишнього середовища з ідентифікацією проміжних хазяїв.	20
Навчальна практика 3. Гельмінтолارвоскопічні методи досліджень. Спеціальні методи досліджень за гельмінтозів тварин. Особливості ветеринарно-санітарної експертизи за хвороб паразитарної етіології. Особливості профілактичних та лікувальних обробок тварин за гельмінтозів.	Проводити гельмінтоларвоскопічні дослідження біологічного матеріалу, тканин і органів; аналізувати результати лабораторної діагностики; планувати ефективні лікувальні та профілактичні заходи за гельмінтозів тварин та птиці	20

Навчальна практика 4. Особливості діагностики хвороб, спричинених членистоногими. Методи акарологічних досліджень. Диференціальна діагностика акарозів та ентомозів тварин. Особливості проведення лікувально-профілактичних обробок тварин за арахноентомозів.	Ідентифікувати паразитів-членистоногих за морфологічними ознаками; проводити диференційну діагностику та обґрунтовувати вибір засобів лікування і профілактики арахноентомозів.	20
Навчальна практика 5. Особливості діагностики хвороб, спричинених найпростішими. Методи досліджень за різних збудників хвороб спричинених найпростішими. Диференціальна діагностика протозоозів тварин. Особливості проведення лікувально-профілактичних обробок тварин за протозоозів.	Визначати найпростіших збудників паразитозів за морфологічними на різних стадіях життєвого циклу; проводити диференціальну діагностику й добір схем лікування за протозоозів.	20
Всього за навчальну практику		≤ 100

5.2 Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

5.3 Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	<i>НАПРИКЛАД:</i> роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	<i>НАПРИКЛАД:</i> списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	<i>НАПРИКЛАД:</i> відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

6. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2026>);
- конспекти лекцій та їх презентації;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- індивідуальні навчально-дослідні завдання;
- контрольні роботи;
- методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

7. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2026>);
- конспекти лекцій та їх презентації;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- індивідуальні навчально-дослідні завдання;
- контрольні роботи;
- методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М., Прус М.П., Євстаф'єва В.О., Галат М.В. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Підручник. За ред. проф. Галат В.Ф. - Київ: Компрінт, 2022. - 338 с.
2. Бойко Н.І., Немова Т.В., Семенко О.В. Методи ідентифікації кровопаразитів у тварин: методичні вказівки. К. : Компрінт. 2021. 40 с.
3. Сорока Н.М., Прус М.П., Семенко О.В., Пашкевич І.Ю., Галат М.В., Слободян Р.О. Методичні вказівки "Лабораторна діагностика протозоозів тварин" К. : Компрінт. 2021. 56 с.
4. Сорока Н.М., Прус М.П., Семенко О.В., Пашкевич І.Ю., Галат М.В., Слободян Р.О. Методичні вказівки "Лабораторна діагностика гельмінтозів тварин" К. : Компрінт. 2021. 68 с.
5. Прус М.П., Семенко О.В., Литвиненко О.П., Звorigіна В.Є. Рекомендації з діагностики саркоцистозу тварин. К. : ДНДІЛДВСЕ, 2016. 18 с.
6. Галат В. Ф., Березовський А. В., Сорока Н. М., Прус М. П., Євстаф'єва В.О., Галат М. В. Інвазійні хвороби жуйних тварин: навчальний посібник; за ред. проф. В. Ф. Галата. Полтава :Укрпромторгсервіс, 2012. 144 с.

Допоміжна література

1. Правила передзabійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів. Мін. Аграрної політики України, Держ. департамент вет. медицини. Київ, 2002. 130 с.
2. Практикум із паразитології / В.Ф. Галат, Ю.Г. Артеменко, М.П. Прус та ін.; за ред. В.Ф. Галата. К. : Урожай, 2009. 192 с.
3. Пономар С.І. Рекомендації щодо застосування камери для підрахунку яєць гельмінтів. Біла Церква. 2001. 12 с.
4. Атлас гельмінтів тварин. І.С. Дахно, А.В. Березовський. В.Ф. Галат та ін. К.: Ветінформ, 2001. 118 с.
5. Сорока Н.М., Кичилук Ю.В., Пашкевич І.Ю. Еймеріоз і ізоспоров свиней. Монографія. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 216 с.
6. Сорока Н.М., Гончаров С.Л., Пашкевич І.Ю. Параценогоніоз корошових риб. Монографія. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2018. 149 с.
7. Сорока Н.М., Овчарук Н.П., Пашкевич І.Ю. Шлунково-кишкові стронгілятози великої рогатої худоби. Монографія. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 178 с.
8. Прус М.П., Семенко О.В., Галат М.В. Монографія. Бабезіоз собак. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 175 с.
9. Прус М.П., Звorigіна В.Є., Семенко О.В. Монографія. Саркоцистоз тварин. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2019. 149 с.
10. Honcharov S. L., Soroka N. M., Halat M. V., Zhurenko O. V. Dubovyi A. I., Dzhmil V. I. Eustrongylides (Nematoda: Dioctophymatidae): Epizootology and special characteristics of the development biology. *Helminthologia*. 2022. Vol. 59 (2). P. 127–142. DOI: 10.2478/helm-2022-0013

11. Honcharov S. L., Soroka N. M., Halat M. V., Dubovyi A. I., Zhurenko V. V., Halushko I. A. Distribution of the nematode of the genus *Eustrongylides* (Nematoda: Dioctophymatidae) in the world. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2022. № 13(1), P. 73–79. doi.org/10.15421/022210
12. Honcharov S. L., Kupriianova O. M., Soroka N. M., Halat M. V., Dubovyi A. I., Zhurenko O.V. The experimental invasion of rats with *Eustrongylides excisus* (Nematoda: Dioctophymatidae) larvae during the acute course of infection. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2022. № 13(2), P. 99–104. DOI: 10.15421/022214
13. Honcharov S. L., Soroka N. M., Halat M. V., Dubovyi A. I. Cryptocotyle Lühe, 1899 (Trematoda: Heterophyidae): special characteristics of the developmental biology and epizootology. *Agricultural Science and Practice*. 2022. Vol. 9. № 1, P. 49–73. DOI:<https://doi.org/10.15407/agrisp9.01>
14. Honcharov, S. L., Soroka, N. M., Dubovyi, A. I., Semenko, O. V., Pryima, O. B., Svarchevskiy, O. A., Sobolta, A. H., & Tafiichuk, R. I. (2024). Effect of *Valipora campylancristrota* (Cestoda, Cryporinchidae) on growth parameters of silver carp (*Hypophthalmichthys molitrix*). *Regulatory Mechanisms in Biosystems*, 15(4), 837-842. <https://doi.org/10.15421/0224120>

Інформаційні ресурси

1. Найпоширеніші інвазійні хвороби свійських тварин http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/2533/1/Invazijni%20hvoroby%20svijskyh%20tvaryn_2012.pdf
2. Галат В.Ф, Березовський А.В, Прус М.П, Сорока Н.М, Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Практикум https://www.studmed.ru/view/galat-vf-berezovskiy-av-prus-mp-soroka-nm-parazitologiya-ta-nvazyn-hvorobi-tvarin-praktikum_4c269433360.html
3. Електронний атлас гельмінтів. <https://mmatilevichusv.wixsite.com/parasitology/elektronnij-atlas>
4. Паразитарні (інвазійні) хвороби тварин // www.referatcentral.org.ua
5. Поширення основних гельмінтозів жуйних тварин та розробка ... www.lib.ua-ru.net/diss/cont/345414.html
6. Гельмінтози тварин <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK8282/>